

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 5.

Úloha z organisace terénu.

Major gšt. Polívka :

Úprava terénu v úseku pěšího pluku podporovaného lehkým dělostřeleckým oddílem.

(S hlediska velitelů technických rot pěšího vojska.)

(Dokončení.)

2. Ženíjní služba v úseku pluku.¹⁾

a) Všeobecnosti.

Z definice ženijní služby, uvedené v sl. předp. G-III, čl. 73 buď zdůrazněna její úsluha všem zbraním a službám, protože se často vyskytuje názor, že ženijní služba tvoří zdroje materiální a pracovní posily jen technických jednotek (zákopnických, ženijních a pracovních). Vyjádříme-li její úkol „chodem“ služby, jeví se nám v podobě přísunu a odsunu ženijního materiálu (a nářadí).

Jako všechny služby povahy téměř výhradně materiální (neživé) projevuje se i ženijní služba v údobí svého největšího rozvoje — úpravě terénu pro obranu — sklady materiálu a nářadí. Při zařizování těchto skladů musí platiti zásada: „nehromaditi materiál ve skladech, považovati je co možná za pouhé přejímací stanice, nezpožďovati přísun materiálu překládáním v jednotlivých skladech, nýbrž dopravovati jej co možná nejdále kupředu a nejbližší k místu užití.“

Ženíjní sklady nejsou v pravém slova smyslu zranitelné a nevyžadují tedy zvláštního krytu; zastíratí nutno však odbírající jednotky, což má v zápětí užití vodorovných zavěšených masek na místech odběru nebo vyhledávání noční doby k výdeji a odsunu materiálu. Jako u všech služeb volíme sklady žen. materiálu a nářadí nablízku komunikací, po kterých je možná doprava alespoň selskými vozy.

V návrhu na předpis o využití a úpravě terénu bylo předvídáno toto povšechné rozdělení ženijních skladů v rámci pěší divise:

ústřední (hlavní) div. ženijní sklad u div. žen. parku: přejímací orgán zásob dodávaných armádou, sběrna evakuovaného žen. materiálu — nedaleko železnice nebo silnice; několik divisních skladů (2—4) spravovaných vel. div.

¹⁾ Úvahy podané v této části studia, jakož i předeslaný výpočet spotřeby žen. materiálu, dokazují nejlépe, že čl. 87 předp. G-III by neměl tvrditi, že „u vojenských těles není vlastně ženijní služby“. Přijmeme-li v moderní doktríně boje úpravu terénu za jeden z přírůstků hodnety vlastní boj. činnosti, musíme počítati se složkami ženijní služby u vojskového tělesa právě tak jako se složkami služby zbrojní, intendantní a pod.

žen. parku a jeho orgány — zásoba materiálu pro úpravu terénu záloh a dělostřelectva — leží mezi zachytným pásmem a v přehradném pásmě nedaleko silnic;

úsekové sklady, spravované vel. vojsk. těles a jejich orgány (vel. techn. rot) — zásoba materiálu pro úpravu terénu každého z úseků — leží co nejbližě zachytného pásma u silnic a cest.

V duchu výše uvedené myšlenky chodu ženijní služby má být ústřední (hlavní) div. ženijní sklad (vel. div. žen. park) spíše místem rozptylu zásob, dodávaných armádou než skládkou. Na př. materiál dodávaný armádou po automobilech bude jím dirigován co možná přímo do příslušného divisního neb úsekového skladu; materiál došlý po železnici musí být ovšem překládán na silniční vozidla, ale bez opětovného překládání rozptýlen přímo do skladů, ležících co nejbližě k místu užití.

Co do využití místních zdrojů jsou všechny ženijní sklady shromážděním materiálu a nářadí v duchu organizace práce, řízené vel. div. žen. vojska; totéž platí o odsunu, zejména nářadí, které se rychle při usilovné práci ničí — výměna násad, broušení lopat a krumpáčů, sekýr a p.; provádí se zpravidla v div. žen. parku; na ustálené frontě i v divisních a úsekových skladech.

b) Mimo dotyk s nepřítelem.

Mimo dotyk s nepřítelem zdá se účelné rozšířit ještě počet ženijních skladů, tak zv. kupředu posunutými skládkami, které mají krytí přímo požadavky úpravy terénu praporů 1. sledu a krycí posice; dopravou materiálu a nářadí přes rozptylovací stanice, tvořené hlavním divisním ženijním skladem a přísl. úsekovým skladem dostaneme záruku rychlého přísunu materiálu.

Tyto skládky nutno umístiti nejen blízko komunikací, nýbrž i na místech povšechně vyvýšených nad upravovaným terénem, aby se doprava materiálu z této poslední skládky konala po svahu, nikoli do svahu. Jako dopravní prostředek slouží výhodně koně, vlekové materiály spoutané řetězy, nebo lidé.

V našem konkrétním případě by bylo možno zařídit (viz plán k Cvič. listům 1):

^{a)} kupředu posunuté skládky.

Krycí posice: Basaltbruch (Jezírek Bg.); Horká; Zájezd; křižovatka vozových cest sev. od železnice, z nichž jedna spojuje rybníky 228 a 229.

Prap. 1. sledu: I./1. Nasilnic; II./1. Studenka a kóta 218 (křižovatka); III./1. kóta 269.

^{β)} úsekový sklad — Ober Stakor s filiálkou u kóty 234 a Unter Stakor.

c) V dotyku s nepřítelem.

Kupředu posunuté skládky nebudou již doplňovány; zdroji žen. materiálu zůstanou toliko úsekové skládky.

3. Plán úpravy terénu.

A. Všeobecnosti.

Plán úpravy terénu — podle návrhu budoucího předpisu o využití a úpravě terénu — má nahradit pojem „plán opevňovacích prací“ podle G-V, čl. 415, protože komise vyhrazuje název

„opevňování“ a „opevňovací práce“ pro činnost, jež souvisí se zvláštním druhem úpravy terénu, s tak zv. stálým opevněním.

Povšechně předvídáme nutnost dopracovati se za obrany postupně k těmto „plánům“ (souhrnu zvl. rozkazů, nařízení, instrukcí, informací a p.).

Obranný plán — upravující veškeré věci rázu čistě taktického, jehož obsah pro jednotky různého stupně je podán v zcela postačitelé formě jak v předp. P-I-1, tak v předpise G-V. Je možné, že tento obranný plán sám o sobě bude složen opět z několika „plánů“, jako jsou „plán palby“, „plán protiútoků“, různé plány dělové palby atd.

Plán úpravy terénu — udávající způsob podpory taktické obrany technickou úpravou terénu (v podstatě nařizovací forma pro obsah naší studie);

pracovní rozkazy, které rozdělují činnost nařízenou plánem úpravy terénu na prováděcí jednotky, každodenně podle stavu dokončených prací;

technické instrukce, jimiž se osvětluje s čistě technického stanoviska užití různého zvl. materiálu, tvar a způsob stavby různých tvůrčích složek, zařizování skladů, manipulace s materiálem atd., atd.

Obranný plán a plán úpravy terénu jsou dokumenty zpracované takt. velitelem; pracovní rozkazy a technické instrukce proti tomu nařízení vydávané — za souhlasu velitelova — techn. řídicím orgánem. Rozumí se samo sebou, že techn. řídicí orgán bude společně pracovat v úloze poradce velitelova jak o obranném plánu, tak i — a to hlavně — o plán úpravy terénu.

Uvedené plány mohou v své úplnosti vzniknouti před zahájením úpravy terénu jediné mimo dotyk s nepřítelem a po důkladné delší — eventuálně i mírové — přípravě. V dotyku s nepřítelem objeví se nám v okamžiku přechodu k obraně jen jako větší nebo menší odstavce všeob. operačních rozkazů a stávají se „plány“ teprve po delším ustálení fronty.

V každém případě nesmějí to býti ztrnulé listiny, nýbrž pružná nařízení, měnící se do jisté míry nejen situací vlastní i nepřítele, ale i výsledky dosaženými v úpravě terénu.

B. Plán úpravy terénu.

V našem případě by plán úpravy terénu mohl obsahovati v svém dosti úplném znění tyto údaje:

a) Rozmístění pluku.

V podstatě oleáty, odpovídající příl. 1 a 2 k naší studii (viz Cv. L. 1), které představují výťah z obranného plánu úseku a příl. 3 (Cv. L. 2), kde pracovními místy stanovíme technicko-taktický podklad pro provádění úpravy terénu.

b) Způsob úpravy terénu.

Tento odstavec má býti pro úpravu terénu totéž co „myšlenka manévru“ pro takt. operaci, řízenou všeob. operačním rozkazem. V našem případě by mohl zníti asi takto:

„Po zapuštění takt. sestavy do země upravujte jednotlivé tvůrčí složky na tuto hodnotu:

pozorovatelný: pozorovací zákryt nebo výstup do koruny stromů (střechy budov) s lehkým úkrytem;

boj. stanoviště: palebný zákryt, spojený s lehkým úkrytem, event. využitím sklepů budov;

SV. a spojovací služba: lehké úkryty co možná v stavebních a sklepech; krýti jen ústředny spoj. služby; trati spoj. služby se spokojí ochranou poskytovanou využitím terénu.

Překážky. Jen před pásmem hlav. odporu; 2 m široké, norm. vysoké, co možná souvislé. Přehradý komunikací proti obrněným autům prozatím nestavěti.

Ničení. V předpolí posice dosáhnouti hotovosti 3. stupně na menších objektech v prostoru hlav. palebné přehrady; přerušiti, resp. zničiti železnici proti pohybu obrněného vlaku.

Komunikace. Jen nejnutnější spoj. zákopy a komunikace v osadách.

Kryty. Zařídte pro každý prapor jedno obvaziště co možná ve sklepech stavení, zálohy krýti buď v stavení nebo v lehkých pozemních úkrytech (lesy).

Zastírání. Prozatím žádné zvl. zastírací práce, vyjma zastíření provedených anebo rozpracovaných tvůrčích složek. Dříve zastírat, pak pracovat.

c) Pracovní a materiální prostředky pro úpravu terénu (souhrn postupně vydávaných zvl. rozkazů).

Velitel techn. roty převezme v Ober Stakor dne D+1 večer 50 civ. obyvatelů s nářadím pro zemní a dřevařské práce a pečuje o jejich ubytování a stravování po dobu jejich užití v úpravě terénu. Tamtéž bude dne D+1 večer pohotově k použití 50 lopat, 50 krumpáčů, 30 sekyr a 20 pil získaných využitím místních zdrojů.

Během dne D+1 dorazí do Ober Stakor 1 žen. četa, 30 mužů prac. roty a 200 lopat, 100 krump., 20 sekyr, 10 pil k dispozici vel. techn. roty pro úpravu terénu úseku.

Užití pracovníků a nářadí — viz příl. ... (příl. 5 k naší studii kromě údajů stran d. v. a d. v. v. — viz Cv. L. 2).

Úsek pluku bude zásoben denně asi 90 t materiálu péči vyšší jednotky. Přijímací stanice a sklady se zřídí dnem D+1 viz obsah předešlého odstavce 2. naší studie ...

Velitelé pracovních míst organizují co nejdokonalejší využití místních zdrojů, počínajíc dnem D+1; materiál shromažďujte — nebude-li ho přímo využíváno — v ženijních skladech a skládkách úseku.

Pro převoz materiálu disponuje vel. techn. roty jednak 40 vozy vozat. kolony divise a 3auty po 2–3 tunách (materiál dovážený péčí divise), jednak 10 vojenskými a 10 selskými vozy (z místních zdrojů), počínajíc dnem D+1 v Ober Stakor.

d) Časový rozvrh práce.

Úprava terénu úseku tvoří jedno pracovní údobí do dne D+8 večer.

Dne D+1 — obhlídka a zapuštění sestavy do země, zahájení práce o využití místních zdrojů, počátek přísunu materiálu a zařizování skladů (skládek) ženijního mat.;

ode dne D+2 — plánovitá úprava terénu podle pracovních rozkazů vydávaných veliteli pracovních míst (techn. řídicími orgány);

do dne D+8 večer — buď dosaženo vzhledu posice, udaného v příl. ... (příl. 9 k Cv. L 4);

pracovati denně od 6 hod. do 11 hod. a od 14 hod. do 19 hod.; v polední přestávce oběd na pracovním místě; vel. prac. míst (techn. říd. orgány) mohou podle potřeby a vlastního uznání naříditi směny. Pochod na pracovní místa a odchod do ubikací nenáleží do vyměřené pracovní doby.¹⁾

e) Pořadí naléhavosti práce.

Dne D večer buď aktivována obrana proti letadlům s hláskou službou;

v dalších dnech úpravy věnujte pozornost úpravě terénu úseku v tomto pořadí:

krycí posice, pásmo hlav. odporu s pásmem posil, kupředu posunutá děla,

SV. pluku a pásmo záchytné (obvaziště),

dělostřelectvo, zálohy, služby.

V každém z uvedených prostorů upravujte terén v tomto pořadí naléhavosti:

bojová stanoviště nejdříve pro těžké kulomety (děla, minomety a p.), pak pro lehké kulomety a pro ostatní zbraně, doplněné soustavou překážek, pozorovatelnami, lehké hotovostní úkryty.

SV. se spoj. službou, obvaziště pak ostatní služby.

Zákopy a komunikace,

pasivní kryty oddechové (pokud byly zamýšleny do dne D+8).

f) Zvláštní důraz

kladu na úpravu terénu osady Nasilnic, Studenka a lesa Fasa-
nerie (zejména flankoviště v jeho sev. cípu).

g) Zastírání.

Letoun divise prohlédne zastření provedené úpravy terénu každý den počínajíc dnem D+2 večer mezi 17—19 hod.²⁾

h) Hlášení o dosaženém stupni úpravy terénu.

Počínajíc dnem D+3 večer každodenně do 22 hod. — techn. říd. orgány prac. míst velitel: techn. roty.

C. Poznámky.

a) K odstavec i h) plánu úpravy terénu.

Prakt. vyřešení tohoto dosti obtížného požadavku by mohlo býti asi toto:

vel. pluku si připraví nejméně dvojnásobný počet náčrtů terénu úseku pluku jak pracovních míst, se zálohou asi 20 výtisků. Každý velitel prac. místa dostane 2 náčrtů, vel. div. žen. vojska 4—5 náčrtů, zbytek u vel. techn. roty;³⁾

vel. prac. místa (techn. řídicí orgán) zakreslí po ukončení práce jednoho dne do jednoho náčrtu složky, které byly upraveny a zašle jej vel. techn. roty do 22 hod.; druhý náčrt si ponechá jako kopii odeslaného hlášení pro vlastní evidenci;

vel. techn. roty zakreslí hlášení, došlá ode všech prac. míst úseku do dvou náčrtů; jeden z nich odešle vel. div. žen. vojska, druhý si ponechá pro vlastní evidenci. Náčrtů přijaté jako hlášení

¹⁾ V dotyku s nepřítelem: pracovati od 19 h večer do 5 h ráno ve dvou směnách; vystřídání směn o 0 h. Regulaci příchodu a odchodu směn řídí velitel pracovních míst.

²⁾ V dotyku s nepřítelem: mezi 6—7 h ranní.

³⁾ Péči topogr. odd. vel. divise.

odešle zpět vel. prac. míst k doplnění pracemi, dokončenými příštího dne, kdy se vylíčený postup opakuje.

b) **Technické instrukce**

by mohly býti vydány v podobě náčrtů stanovišť děla v stavení, kulometu v obraně proti letadlům, zesílení sklepů a jiné; čím méně jsou vojska vycvičena v úpravě terénu, tím větší počet podrobnějších instrukcí bude nutno vydávati.

c) **Pracovní rozkazy.**

Text pracovních rozkazů nelze podati v teoretické studii, bez dosti obšírných předpokladů o skutečném pokroku v práci jednoho dne a o podrobném rozmístění pracovníků. Jejich stylisace není také tak složitá ani zajímavá, aby zasluhovala zvláštní zmínky v naší studii, nehledě k tomu, že půjde snad mnohdy jen o ústně vydávané pracovní dispoice.

Z á v ě r y.

1. Konče studii problému úpravy terénu úseku pluku, chtěl bych upozorniti na některé slabiny, jež plynou ze snahy rozřešiti teoreticky otázku povahy téměř úplně konkrétně-praktické:

a) Neuvažovali jsme o úbytku výkonnosti vzhledem k rychlému opotřebování lidské síly, náradí, vozidel a komunikací při každé déle trvající nepřetržité usilovné práci, jakou nám předvedla předdeslaná studie. Jak vymýtiti tento nedostatek? Učinili jsme tak velkorysou kalkulací, nesměšnanou v podrobné výpočty výkonnosti jednotlivých pracovních družstev.

b) Nebrali jsme v úvahu činnost nepřátelského letectva, které s oblibou bude vyhledávati jednotky, pracující „mimo dotyk s nepřítelem“, za cíle svých útoků pumami a kulomety. Podobné letecké útoky mohou značně ochromiti výkonnost, zejména jde-li o pracovní roty neb o civilní obyvatelstvo. Jediné obranou proti letadlům, dobrou hláskou službou, organizační leteckého poplachu lze podobné úbytky prakticky zmenšiti na minimum. Teoreticky nelze je ovšem bráti v úvahu opět jinak než velkorysostí kalkulace.

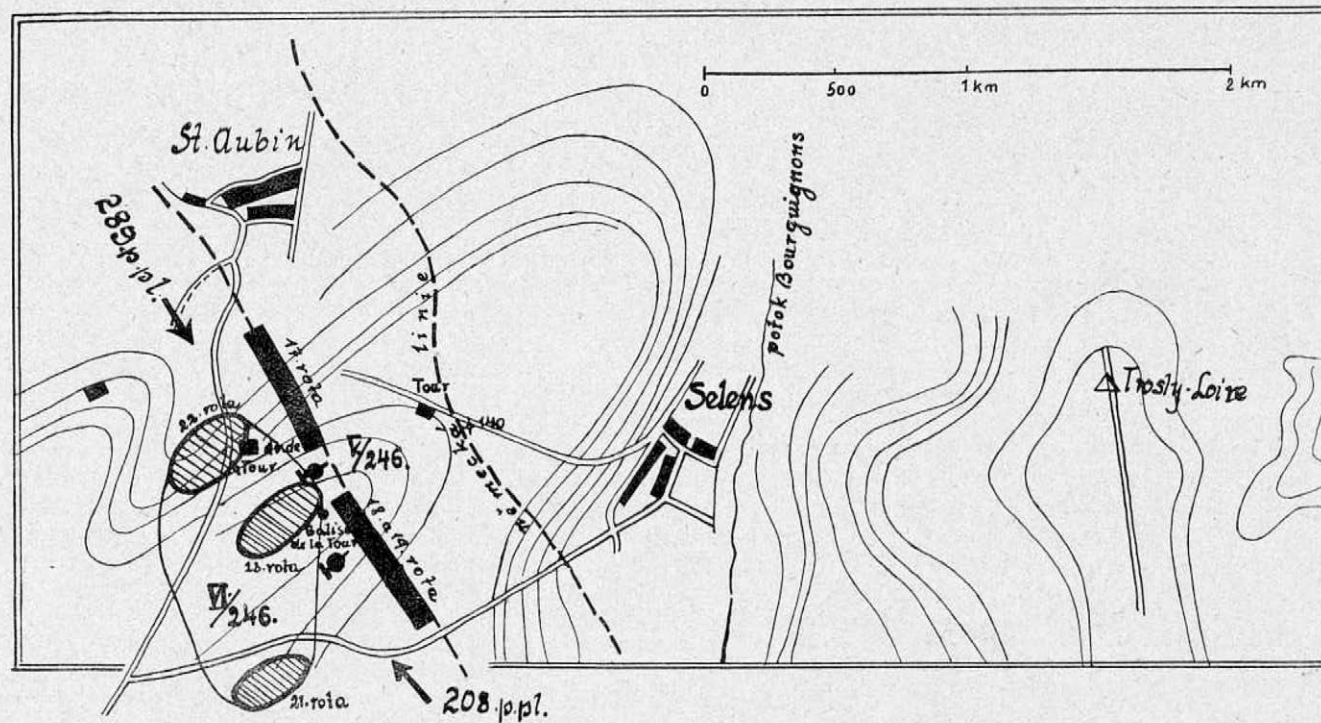
c) Podkladem pro naše studium byly metody a výkonnostní data užívaná na franc. vál. škole a ve franc. žen. učilištích. Bylo by třeba, abychom konečně disponovali našimi normalisovanými tvůrčími složkami, údaji o výkonnosti našeho pěšáka, dělostřelce, ženisty a p., naším normalisovaným materiálem. I budoucí předpis o využití a úpravě terénu, nepřinese — v svém, před nějakým časem navrhovaném znění — jasno v této otázce. Bude úkolem všech ženijních a zákopnických důstojníků, aby při každé příležitosti sbírali výkonnostní data v úpravě terénu (pracovníci, čas, materiál, náradí) a přispěli tím k ujasnění pojmů, co možno očekávati od vojska v okamžiku, kdy hledá posilu své hodnoty v úpravě svého bojového stanoviště.

d) Co do povahy zeminy jsme počítali se střední půdou, kterou možno zpracovati lopatou. Zřídka kdy je povrch země stejnoměrného složení; skalnatá, písčítá, tvrdá, bažinatá půda by v konkrétním případě dosti povážně změnila předpokládané výsledky.

2. Ať tak anebo tak, myslím, že se mi podařilo vzbuditi zájem o problémy podobného druhu. Bylo by žádoucí, aby úvahy o možné výkonnosti a o organizační práci nebyly jen „obávaným“ ženijním

Situace na sklonku dne 21. srpna 1918.

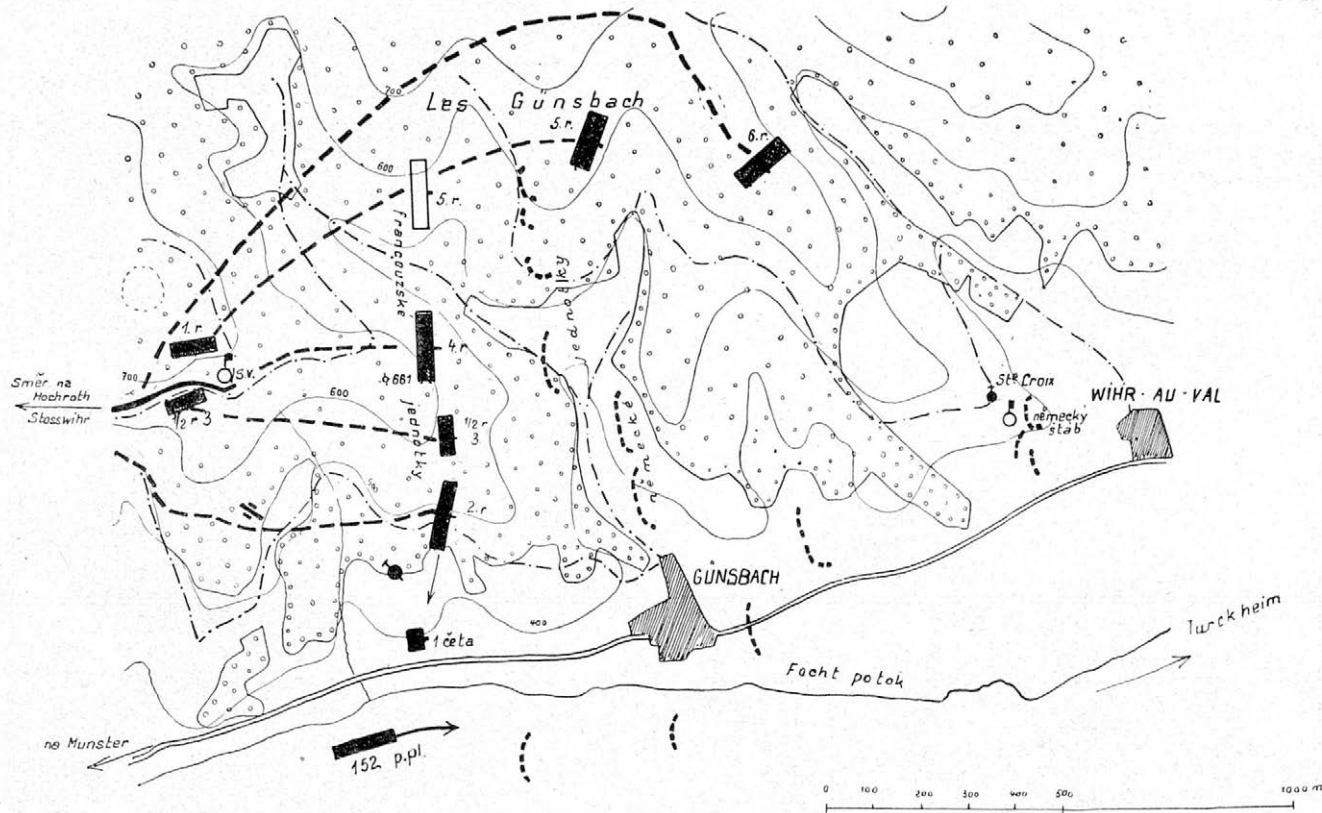
Náčrt 1.

K čl.: Mjr. gšt. Josef Fetka: Postup francouzského V./246. praporu v noci.

Cvičební listy roč. IX. č. 5.

Situace 19. srpna 1914 kol 15 hod. 30 min.

K čl.: Mjr. gšt. Josef Fetka: Francouzský prapor v střetném boji v lese.

Cvičební listy roč. IX. č. 5.

předmětem škol, kursů a učilišť, nýbrž byly vždy součástí-kou aplikačních cvičení, jakmile zkoumaná taktická situace vyžaduje technickou práci (obrana, zastávky za útoku, ničení, obnova komunikací za pronásledování a p.). Intenzivní výcvik hlavních zbraní v užití lopatky a topírka doplní jen účelně a prakticky podobná aplikačně teoretická studia.

Přes veškeré „modernisování“ armády zůstane individuální schopnost pěšáka a dělostřelce — jak vojína, tak i důstojníka — v úpravě terénu vždy jednou z nejvýznamnějších složek úspěchu, vyžaduje-li taktická situace tohoto způsobu boje. Všechny stroje, kterých bylo užíváno za světové války k hloubení zákopů, selhaly v dotyku s nepřítelem, kde by jich bylo bývalo nejvíce potřeba. Jediné jednotky, vedené veliteli, kteří včas dobrou organizací dovedli přeměnit slepou vášeň ochrany jednotlivce v promyšlenou úpravu terénu celku, dopracovali se rychle zdárných a takticky významných výsledků. Zákopnické čety a ženijní vojsko jsou početně příliš slabé, aby nesly samy tíhu úpravy terénu — hlavní zbraně musí považovati úpravu terénu za jeden ze svých způsobů boje v budoucí válce, bez něhož nelze se nejen hájiti, ale i útočiti.

Mjr. gšt. Jos. F e t k a :*)

Postup francouzského V./246. praporu v noci s 21. na 22. srpna 1918.

Po urputných bojích 17., 18., 20. a 21. srpna 1918 dosáhl pěší pluk 246 svým čelním praporem (V./246.) prostor u dvora De la Tour, Balise (1200 m na západ od Selens), kde pomíchán s jednotkami VI./246. praporu, postupujícími za ním, byl zastaven střelbami německých kulometů, které byly umístěny v malých lesíčkách na západ od Selens a na plošině koty 140 a které mu nedovolily ani se pohnouti. Mužstvo bylo velmi unavené a pěší roty měly asi po 50 mužích, zatím co kulometná rota měla jen 2 čety. Situace praporu je znázorněna na náčrtu 1.

Na rozkaz velitele praporu se roty při setmění znovu uskupily a učenily do hloubky.

Podle rozkazu, který velitel praporu dostal ve 20 hod., měl prapor zahájit 22. srpna další postup ve směru Selens—Pont Saint Mard, t. j. na východ. Jako posila mu byla dána 23./246. rota (od VI./246. praporu).

Avšak ve 22 hod. přišel nový rozkaz, podle něhož měl prapor ihned, jak se zásobí, pokračovati v postupu a dosáhnouti cíle trig. Trosly—Loire; odtud se mělo v dalším postupu pokračovati až na rozkaz.

Začátek postupu na trig. Trosly—Loire mohl si voliti velitel praporu sám.

Potom bylo nařízeno uskupení praporu, jež bylo zaujato pod ochranou stráží, které již předtím byly rozestaveny.

Rozkazy velitele praporu k přípravě a provedení postupu by se mohly shrnouti takto:

*) Zpracováno podle vyličení události plukovníkem franc. arm. Touchonem.

17./246. (levá) rota uskupí se 200 m z. od dvora De la Tour a zůstane levou rotou praporu. (Místo uskupení této roty bylo dobře kryto před střelbou německých kulometů.)

18. a 19./246. roty sloučí se v jednu a shromáždí se 50 m s. od Balise de la Tour. Přejdou za postupu do 2. sledu.

23./246. rota uskupí se na západ od 18. a 19./246. roty a bude při postupu pravou rotou praporu.

Kulometná rota bude postupovati za rotou 2. sledu.

Spojení mezi rotami co nejtěsnější; rozstupy a vzdálenosti malé.

Osa postupu západ—východ.

Linie postupného shromáždění:

potok Bourguignons,

cesta na trig. Trosly—Loire.

Při srážce s nepřítelem žádná střelba; použití jen granátů a bodáků.

Smluvené značky zůstávají v platnosti.

Odchod v 1 hod. 30 min.

Velitel praporu, máje snahu začít co nejdříve postup, aby mohl provést některé pohyby, jež pokládal ve dne za nemožné, stanovil hodinu odchodu bez ohledu na sousedy (208. p. pl. na jihu, 289. p. pl. na severu).

Očitý svědek píše: „To (postup) se zdálo trochu neopatrné, avšak je třeba uvažovati o situaci. Nepřítel byl desorganisován čtyřdenním bojem, a kdybychom i nemyslili na jeho ústup, přece jsme věděli, lépe říkajíc cítili, že nebude mít průraznost potřebnou k provádění protiútoků.“

Prapor vyrazil teprve ve 2 hod. 15 min., poněvadž se zpozdlil zásobováním.

Pokud se týká znalosti terénu, velitel praporu i rot měli čas — třebas jen zběžně — se naň před setměním podívat; mimo to všichni měli plány a všichni poddůstojníci busoly, které byly před odchodem řízeny.

Obloha byla vyjasněná.

Terén neskýtal překážek pro postup, poněvadž nebyl ani rozrytý, ani tam nebyly drátěné překážky. Jen několik málo prvků spojovacích zákopů se našlo blízko Selens. Svahy údolí Selens byly hodně příkré.

Krátce před odchodem a na počátku postupu střílely na prapor německé kulomety, které mu však nezpůsobily žádných ztrát, pravděpodobně proto, že nebyly dobře zamířeny a připraveny na noční střelbu. Také bylo vystřeleno Němci mnoho raket různých barev.

Očitý svědek pokračuje: „Ve skutečnosti se nepřítel odpoutal, což jsme zvěděli později.“

Na počátku byl postup pomalý, aby hlídky mohly prohledati lesíčky z. od Selens.

Asi 10 minut po odchodu praporu bombardovalo německé letectvo velmi prudce dvůr de la Tour.

Na okraji Selens bylo překvapeno a zajato několik německých kulometů, jejichž obsluha vypovídala, že se hlavní síly stáhly na Ailette.

Jakmile se to dozvěděl velitel praporu, zbavil se obav, jež měl na počátku, a nařídil přímý postup vpřed. A tak prapor

ve 3 hodiny překročil vesnici Selens, kterou ani neprohlédl (teprve jednotky druhého sledu našly v ní jednoho německého majora v posteli);

zastávka na potoku Bourguignons byla zmenšena na nejmenší míru

a ve 3 hod. 45 min. dosáhl cíle divise trig. Trosly—Loire.

Po 45 minutové zastávce, nutné k tomu, aby se obnovil pořádek v jednotkách, nařídil velitel praporu, po odeslání situačního hlášení, ve 4 hod. 30 min. další postup, aniž k tomu dostal rozkaz. A poněvadž se už rozednívalo, pozměnil částečně sestavu. Roty se zajistily předvoji a bočnými voji.

Poněvadž byla lehká mlha, byl postup vykonán bez překážky a v 5 hod. 30 min. přišel prapor na Mont de Guny (v. od trig. Trosly—Loire), kde zajal 200 úplně překvapených Němců.

Poučení.

Právě vyličený případ je příkladem pronásledování za noci, které všeobecně uznáváme za podnik velmi choulostivý a obtížný. K jeho úspěchu přispěly jednak příznivé okolnosti, jako terén, všeobecná situace, jasná noc, jednak pečlivá příprava a provedení postupu samého.

1. První starostí velitele praporu bylo nechat mužstvo najísti a jen proto — ač sám pospíchal s provedením postupu — odsunul odchod o 45 minut. Tím poskytl mužstvu po celodenní únavě trochu odpočinku a posílnění; nesmíme nikdy zapomenouti, že velitel starostmi o fyzické blaho svých podřízených udržuje vedle fyzické zdatnosti i ducha jednotky na výši.

Je pravděpodobné, že této doby bylo využito také k zásobení jednotek střelivem, které za boje vyčerpaly, a kterého k dalšímu postupu potřebovaly.

2. Udržování správného směru postupu bylo zajištěno:

a) jednak udáním směru podle busoly, kterou měl každý poddůstojník,

b) jednak počátečním seskupením rot čelem k východu, t. j. ve směru dalšího postupu, k němuž dal velitel praporu rozkaz ihned, jak dostal rozkaz k postupu.

Toto včasné opatření mělo tu výhodu, že velitelé rot mohli své podřízené orientovati o směru příštího postupu.

Své uskupení zajišťoval strážemi, přes to, že — jak píše očitý svědek — „všichni měli pocit, že nepřítel ustoupí“. Nařízení to třeba pokládati za samozřejmé a rozumné, poněvadž jím byl zvýšen pocit bezpečnosti u jednotek, neboť nemůžeme nikdy znáti úmysly nepřítele, jež se mohou změnit podle okamžité situace.

3. Aby nenastal zmatek při srážce s nepřítelem, bylo zakázáno střeliti; dovoleno bylo použití jen ručních granátů a hlavně bodáků.

Velitel praporu si také uvědomil, že v noci střelba nemá takového významu jako ve dne, a proto nařídil kulometné rotě, aby postupovala až za rotou druhého sledu.

4. Poněvadž velitel praporu věděl, že při postupu bude nutno přecházeti přes vesnici, překračovati potok, zlézati dosti pří-

kré svahy, čímž by mohl v jednotkách vzniknouti nepořádek, rozdělil svůj postup na přískoky.

Za cíle těchto přískoků volil význačné linie v terénu, které každý i v noci musil najíti, jako potok Bourguignons a cestu na hřbetu návrší trig. Trosly—Loire. Tyto volené linie postupných přískoků měly ještě další výhodu: byly kolmé na směr postupu a proto pomáhaly udržovati směr.

5. Aby jednotky byly v rukou svých velitelů a tak byly schopny i manévru v čas potřeby, byl vydán — vedle nařízení, o němž je řeč v předchozím odstavci — rozkaz, aby spojení mezi rotami bylo co nejtěsnější — rozstupy a vzdálenosti malé.

6. Svým opatrným a dobře uspořádaným postupem dosáhl velitel praporu překvapení, které mu umožnilo zajmouti kulometry, jež byly umístěny u Selens, a 200 Němců na Mont de Guny.

Rychlost postupu se měnila podle nebezpečí; na počátku byla velmi malá, poněvadž bylo třeba prohledati lesíky západně od Selens, zvýšila se, když se velitel praporu od zajatých kulometníků dověděl, že Němci stáhli své hlavní síly až na Ailette.

Sledování rychlosti postupu našeho praporu dovolí nám učiniti si přibližnou představu o rychlosti postupu pěchoty v noci, v otevřených tvarech, přes pole.

Musíme si uvědomiti, že ač noc byla jasná a v terénu nebyly překážky, potřeboval prapor k postupu z Balise de la Tour do Selens (1 km) celých 45 minut a že téže doby mu bylo potřebí, aby urazil vzdálenost 1500 m, která dělí potok Bourguignons od cesty jdoucí po návrší trig. Trosly—Loire.

7. Konečně je spravedlivé připomenouti:

a) iniciativu velitele praporu, který po příchodu na cíl divise (trig. Trosly—Loire), když viděl, že se situace změnila, neváhal bez rozkazu vyrážiti kupředu, jen aby byl v patách ustupujícího nepřítele. Neopominul však o svém rozhodnutí zpravit i své nadřízené hlášením. Za svůj čin byl odměněn úspěchem: zajal 450 Němců;

b) nařízení velitele praporu pro změnu sestavy, když začalo svítati, neboť si uvědomil, že sestava zaujatá pro postup v noci nemůže odpovídati potřebám pro postup ve dne.

Dotykové hlídky byly nahrazeny předvoji a bočnými voji a rozstupy a vzdálenosti mezi částmi se pravděpodobně zvětšily.

8. Pokud se týká chování Němců, musíme si uvědomiti, že prováděli ústupový boj.

Houževnatě se bránili celé odpoledne 21. srpna proti postupu Francouzů pravděpodobně proto, aby svou posíci uhájili do noci a mohli pak využití tímto odpoutání.

Ponechali na linii Selens nepříliš silné části, které pravděpodobně jen svou střelbou měly u Francouzů vzbuditi dojem důkladného obsazení. (Proto byl jejich účinek tak malý a střelba málo přesná.) K zesílení tohoto dojmu mělo asi přispěti také časté vystřelování raket různých barev po celé frontě a letecké bombardování dvora de la Tour.

Tyto části na linii Selens, jež můžeme nazvati zadními voji, byly překvapeny a zajaty.

Uvážíme-li způsob boje zadních vojů, zdá se, že největší naději na zdolání odporu zadních vojů za nejmenších ztrát můžeme míti tenkrát, útočíme-li na ně za noci, neboť víme:

že zadní voje mají za úkol způsobiti zpomalení postupu dalekými střelbami. Ale aby tyto daleké střelby bylo možno prováděti, je třeba viděti — a v noci pozorování není žádné nebo velmi omezené;

obsazení posice zadních vojů — vzhledem k nedostatku počtů — je téměř vždy nesouvislé, čímž je možné prosakování, podporované noční tmou.

To vše ovšem vyžaduje, aby jednotka, která podobný podnik provádí, byla k tomu způsobilá jednak výcvikem, jednak znala dobře terén a měla před sebou jednotku, jejíž morálka je již tak otřesena, jak tomu bylo v našem případě — v roce 1918 u Němců, kteří byli na plném ústupu, a kdy duch jejich armády značně již upadal.

Mjr. gšt. Josef Fetka*):

Francouzský prapor v střetném boji v lese.

Jeden prapor alpských myslivců, zesílený baterií horských děl, dostal 19. srpna 1914 v Stosswhir, kde byl ubytován, za úlohu, postupem do údolí potoka Fecht spojit se s jinou skupinou, postupující tímto údolím, a pokračovati pak v postupu na východ.

O nepříteli nebylo zpráv.

Prapor postupoval po stránkách severně od potoka Fecht po cestě přes Hohroth, zajištěn vpředu 4. rotou, do pravého boku 2. rotou, jež šla lesem a měla jen jednu četu v údolí, v pořadí 5., 6., 3., 1. rota.

Poněvadž svahy byly hodně porostlé, nechal velitel praporu svou kulometnou četu a baterii horských děl postupovati za 2. rotou, aby mohly využití odkrytosti údolí pro svou palbu.

V 8 hod. předvoj narazil v blízkosti koty 661 na Němce a rozvinul se. Současně s ním se rozvinula i 2. rota na stejné úrovni; četa kulometů a baterie zahájily palbu na Němce, kteří chtěli uniknouti z údolí na svahy porostlé vinicemi.

Přes to ani předvoj, ani 2. rota nemohly dále postupovati, pročež velitel praporu nasadil 5. a později 6. rotu na sever s úlohou postupovati ve směru na Wihr-au-Val.

Při postupu narazila 5. rota na slabé prvky Němců, které zahнала, kdežto 6. rota bez nehody dosáhla v 15 hod. 30 min. místa, jež je označeno v náčrtu, odkudž viděla německý štáb a nějaké nepřátelské jednotky nedaleko od kaple Ste Croix.

V té době německé jednotky v údolí právě vyvíjely značné úsilí, takže velitel praporu byl nucen proti nim zasaditi ještě $\frac{1}{2}$ 3. roty; v záloze mu zůstalo 1 půl roty.

Německé jednotky chvíli ještě vzdorovaly u Günsbach, a pak, když viděly, že jsou ohroženy z boku, zmocnila se jich panika a ustoupily pronásledovány ve směru na Turckheim.

*) Opatřil poznámkami líčení událostí plukov. franc. armády Touchonem.

Poučení.

1. Les — praví P-I-1 v svém článku 780 — „skýtá možnost skrytého postupu, značné výhody při přibližování, manévru a spojení“.

Uvedený příklad je velmi pěknou ilustrací tohoto článku — neboť francouzskému praporu se podařilo skrytě lesem vymanévrovatí postavení německých jednotek u Günsbachu, ohroziti jejich ústupovou cestu u Wihr-au-Val a tím donutit nepřítele, jehož se zmocnila panika, k ústupu, ač s počátku boje bylo možno pozorovati jeho snahu proniknouti ve směru na Munster.

2. Vidíme zde případ obchvatného manévru, jehož začasté nám bude možno použití v střetném boji: jedna skupina, která nepřítele čelně váže bojem, hlavně palbou, zatím co druhá se snaží nepozorovaně překročiti jeho postavení, aby postupem do boku překvapila a donutila obránce k ústupu.

Při tom však nesmíme zapomenouti, že takový manévru vyžaduje času. 6. rota, počítáme-li, že dostala rozkaz k postupu až po 9. hodině, potřebovala k uražení 1800 m, aby se dostala do postavení označeného v náčrtě více než 6 hodin, což znamená asi 300 m za hodinu; jest ovšem nutno si představiti obtíže postupu lesem mimo cesty, obtíže při překonávání značného stoupání (na 350 m asi 200 m stoupání) a péči, kterou nutno věnovati jednak zachování směru, jednak svému zajištění, jež se prakticky jeví v opatrném, tedy pomalém postupu. Je nám jasno, že se rota musila krýti proti severu i proti východu, aby nebyla sama obchváćena.

3. Velitel praporu velmi logicky použil vzhledem na terén prostředků, jimiž disponoval, neboť si uvědomil, že se v lese a v terénu méně schůdném uplatní lépe pěšák se svou puškou a bodákem než těžké kulomety a horská baterie, pro něž není výstřelu a které mimo to mají pro přemísťování a zásobování větší obtíže.

Proto lesem posílá pěší rotu, kdežto četou těžkých kulometů a baterii diriguje blízko lesa, tedy tam, kde mohou uplatniti své palby.

Snad jedna otázka by byla oprávněna: zda zajištění těchto těžkých zbraní jedinou pěší rotou možno pokládati za dostatečné, zvláště v zalesněném terénu, jako je terén našeho případu, kde překvapení je velmi možné?

